

gadering in Zwolle bijwoonden, in hun impressies over kerkelijk Nederland met geen woord reppen wat daar gebeurd is in verband met de vrijgemaakte kerken. Maar deze methode zal toch op den duur weinig bevrediging kunnen bieden.

Misschien komt er al kentering; als ik tenminste niet te optimistisch ben, zie ik in het Decembern. van de Missionary Monthly al een voorbode daarvan. Er wordt plaats geboden aan een ingezonden stuk van br. L. Wierenga uit Neerlandia te Canada, die het warm opneemt voor de vrijgemaakte kerken en die tot de conclusie komt: „Ik vraag, wie heeft de scheur veroorzaakt? Wie anders dan de bindende synode?" Een wolkje als eens mans hand?

Ik denk aan den bidstond dien Dr. De Moor hield voor de Assensche synode over den tekst: „Wij vermogen niets tegen maar vóór de Waarheid". Ook in Amerika zal niemand iets tegen de WAARHEID vermogen. Wat geeft dat een rust en een troost aan allen die tot bloedens toe gehoorzaam willen zijn.

De Californische zon schijnt op de tafel waaraan ik zit te schrijven, de natuur is bladstil en vredig. En volgende week is het Kerstfeest!

v. S.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Batavia, 15 December 1946.

Hooggeleerde Heer en Broeder,

Als belijdende leden van de Geref. Kerk (onderh. art. 31 D.K.O.) te Amsterdam-Zuid, thans beide vertoevende in Batavia, verzoeken wij uw medewerking in verband met het volgende:

Bij ons is het plan gerezen, door het stichten van een centraal punt het onderling contact te bevorderen van alle tot onze kerken behorende militairen in Ned.-Oost-Indië. Ook zouden wij zoo militairen uit onze Kerken die naar Indië onderweg zijn, hier direct met „vrijgemaakten" in aanraking kunnen brengen.

Daartoe hebben wij noodig een lijst van namen van bedoelde militairen, zoowel van hen die reeds hier zijn, als van hen die komen, met vermelding van adres en onderdeel in Indië.

Wellicht is het u mogelijk in „De Reformatie" een desbetreffende oproep aan de Kerkeraden te plaatsen. De gegevens zouden — om vruchtbaar te kunnen werken, zoo spoedig mogelijk — aan onderstaand correspondentie-adres moeten worden gezonden. Het spreekt vanzelf, dat wij daarnaast een rechtstreeksche opgave door ouders of andere familielieden op prijs stellen.

Een soortgelijk verzoek richtten wij ook aan de redactie van „De Vrije Kerk".

Met gevoelens van de meeste hoogachting en broederlijke groeten, uw

W. NUGTEREN Jr, Res. eerste Luitenant.
P. VAN BOLHUIS, Res. Vaandrig.

Corr.-adres: Vaandrig P. van Bolhuis, H.K.A.G. — A.A.G. III, Veldpost, Batavia.

DE PERSSCHOUW

De toon, de toon....

De G. Visé maakt volgende nuchtere opmerkingen in Kamper Kerkbode:

Een vraag naar aanleiding van onze politieke en kerkelijke polemiek.

In „Trouw" van 25 Nov. 11, lezen we een artikelje, gericht aan „De Maatschappij", het orgaan van de Nederlandsche Volks-Beweging, onder het opschrift: „Laster". Over dat stukje zelf schrijven we hier niet. Dat heeft in zijn hoofdstrekkings onze hartelijke instemming en we gelooven dat het verweer van „Trouw" tegen J. M. in dat geval volkomen gerechtvaardigd was.

Maar er kwam, vooral toen we het slot lezen, een vraag bij ons op. Dat slot luidde: „Dit giftige stukje toont, waar de Volksbewegingsreligie bij terecht komt. Het dienen van „Waarheid, gerechtigheid en naastenliefde" (de leuzen der N. V. B.) leidt tot leugen, onrecht, laster en dwangelandij". Daar kan J. M. het mee doen.

We hebben het een en ander onderstrept.

En toen we dat lezen, kwam de vraag bij ons op: Waar komt het toch vandaan dat „Trouw" op deze wijze rustig polemiseeren kan, zonder protest uit onzen kring, terwijl er zoodra er in onze kerkelijke bladen gepolemiseerd wordt, stevigt geklaagd wordt over den toon?

Het verschijnsel staat niet op zichzelf.

In de achter ons liggende maanden verscheen bijv. in „Nieuw Nederland" (hoofdredacteur Prof. Dr. H. Dooyeweerd) een reeks artikelen van de hand van Prof. C. Gerretson over de Indië-politiek der regering (nogmaals, die artikelen hadden onze hartelijke instemming!), die aan scherpte, soms zelfs aan ironie en spot alles achter zich lieten, wat in de laatste jaren aan kerkelijke polemiek onder ons verscheen.

En de vraag komt op: waarom stellen — laat ik nu maar

zeggen — onze mensen die polemiek a la „Trouw" en „Nieuw Nederland" en andere politieke bladen zoo op prijs en waarom klaagt men steen en been over den toon — bijv. van „De Reformatie" en „De Vrije Kerk"?

Ik heb me een oogenblik afgevraagd: Komt dat misschien hier vandaan, dat „Trouw" e.a. polemiseeren met mensen buiten onzen kring, met tegenstanders, met politieke „vijanden", terwijl onze kerkelijke bladen zich richten tegen „broeders"? Kan men dien scherp toon tegen menschen-van-links wel waardeeren, om hem tegen menschen-van-rechts niet te dulden?

Als dat zoo is, dan is het mis.

Want dan handhaaft men een dubbele moraal. Dan acht men tegenover den vreemde geoorloofd, wat men tegenover het eigene niet dult, en omgekeerd dult men tegenover den „vijand", wat men tegenover den „broeder" ongeoorloofd acht.

Zulk een dubbele moraal, zulk een onderscheid maken in de bejegening van den „broeder" en van den „vijand" is door onzen Heere Jezus nadrukkelijk veroordeeld. Tegenover de Farizeërs, die het liefde-gebed zoo uitlegden, dat het alleen gold voor den „broeder" („Gij zult uwen naasten liefhebben en uwen vijand zult u haten"), zegt de Christus: „Maar Ik zeg u, hebt uwe vijanden lief, zegent ze, die u vervloeken... opdat zij moogt kinderen zijn uwer Vaders, die in de hemelen is, want Hij doet Zijn zon opgaan over bozen en goeden, over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. (Lees Matth. 5: 43 en volg.).

Een dubbele moraal, die in polemiek met de „vreemden" goedkeurt, wat men in polemiek met de „broeders" niet dult, is door de Schrift geoordeeld.

Wie vandaag de scherpe politieke polemiek bewondert en tegelijk klaagt over den scherp toon van onze kerkelijke polemiek, die leeft op gespannen voet met de Heilige Schrift.

Er is ook een andere mogelijkheid.

Wat men het wel goed vindt als de „vreemden" op hun zonden gewezen worden, maar dat men in eigen kring de „bestrafing" weigert.

Ook dat zou echter een boos teken van verval zijn.

Wat te denken van een gemeenschap, die wel anderen „oordeelt", maar die zichzelf niet „oordeelt"; die wel anderen „beproeft", maar de zelfbeproeving weigert?

Gij, gereformeerde menschen, die in uw politieke bladen („Trouw", „Nieuw Nederland") anderen oordeelt, oordeelt gij u zelve niet (welgert ge b.v. door „De Reformatie", „De Vrije Kerk" etc. tot zelfcritiek aangeset te worden?). Gij, die zoo scherp en op zulk een toon polemiseert tegen vreemden, klaagt gij over den toon, waarop uw broeders polemiseeren tegen u?

Of — dat zou ook kunnen.

Het kan ook gebeuren, dat we zoo ver zijn afgezaakt, dat het ons niet meer gaat om de waarheid, maar om de vriendjes.

Als het zoover met ons is, zijn we verloren.

Als we om des-HEEREN-wil de waarheid aan anderen niet onthouden dan moeten we om des-HEEREN-wil tegenover elkander niet twijgen.

Als we om de belangen van ons volk polemiseeren tegenover hen, bij wie we de belangen niet veilig achten, dan moeten we niet klagen als „onder ons" wordt gepolemiseerd om de zaak van Gods Kerk.

Het is toch zoo eenvoudig.

K. S.

De pijn van De de Roos.

Onze lezers hebben kennis kunnen nemen van de snedige reactie van dr. Pikel op een artikelje van de O. de Roos, evangelisatie-dominee in het Zuiden, toen die de roomsche kerk aanpakte wegens het „wijken" (aldaar) van het Woord der Schrift voor het gezag der Kerk (!). Daarop antwoordde toen dr. Pikel:

„Het gezag van het Woord der Schrift wijkt voor het gezag der Kerk...". Dat zegt nota bene de vertegenwoordiger van een Kerk, welke zelf zulk een dwingend leergezag uitoefent, en dat hoewel het slechts een feilbaar leergezag is! Een Kerk, die nog kort geleden Prof. Schilder uitwierp, ofschoon hij zich voor zijn opinie op het Woord der Schrift beriep; een Kerk, die bij monde van de laatste Synode te Utrecht toelaatbaar acht, dat wat vorige Synoden veroordeelden en waarom zij Prof. Schilder uitbanden! In een der laatste nummers van „De Reformatie" (24 Aug. '46) schreef Prof. Schilder: „In 1946 hebben ze prijsgegeven wat ze in 1944 als eeuwige waarheden betitelden!"

Het onfeilbare leergezag der Kath. Kerk vindt De de Roos onschijnbaar; voor het feilbare, weifelende, zich tegensprekende, maar toch dwingende en uitbannende leergezag zijner eigen Kerk buigt hij zich gewillig!

Diepbedroefd nam daarop de de Roos de pen in de hand. En hij schreef aan dr. Pikel:

U hebt, Pater Pikel, ongetwijfeld zonder opzet, mij gewond met Uw woord. Daarbij denk ik voor alles aan de passage, waar U de bittere en beschamende moeilijkheden van mijn kerk te berde brengt. U kunt toch weten, dat wij Gereformeerden even ernstig als gijzelf alle subjectivisme en individualisme veroordeelen en daarom ook steeds belijders zijn geweest van een kerkelijk, ambtelijk gezag. Dat zulk een gezag der Kerk voor ons, naar Gods Woord, even feilbaar is als elk ander aardisch gezag, dat wij daarom steeds in Christus' naam het goed recht van de Reformatie der Kerk evengoed als het recht van opstand in politiek hebben voorbehouden, doet aan het wezenlijke punt in kwestie geen afbreuk. Een beroep op de Schrift, de constructie van een tegenspraak in de uitingen van een Synode zijn daarom niet afdoende om Prof. Dr. K. Schilder tot een martelaar te maken van een „dwingend" leergezag, om van dat laatste dan amandement te spreken als weifelend, zich tegensprekend en uitbannend van aard. Dat zoovelen Dr. Schilder volgden is voor mij slechts een bewijs, hoe het subjectivisme een knakker is in deze moderne wereld, die ook de Kerk niet voorbijgaat.

Wel, wel. Honderd keer zijn wij „objectivisten" gescholden. En nu ineens zitten we midden onder de subjectivisten.

En dat praat dan van „moeilijkheden"? Waarmee heeft de de Roos het dan moeilijk? Met het „voor wedergeboren" moeten houden vanwege goddelijk leergezag in 1944? Niets van gehoord. Met het niet meer voor wedergeboren (maar toch voor uitverkoren)

moeten houden, ook al vanwege hetzelfde goddelijk leergezag in 1946? Niets van gehoord. Hij blijft rustig en laat zich tenslotte ook betalen door dat zoogenaamde goddelijke leergezag. „Moeilijkheden" — dat zeggen meestal wie het nog al gemoedelijk opnemen. De geschorsten hoort ge er minder over.

Overigens is 't leuk den evangelist te hooren. Martelaar maken? Wie denkt daaraan? Een Kerk, die beveelt „ja" te zeggen op de vraag: „of gij belooft niets te leeren, dat niet heelemaal in overeenstemming is met" dit ons perfectum (wedergeboren), en dus beveelt (zoolang het duurt! d.w.z. in den tijd van 't verbaad „ja" te zeggen) ook op de vraag: „of gij belooft niet 't futurum" (te zullen wederbaren) te leeren, en dan toch dit futurum cadeau doet, en dus den heer De Roos vergunt wat zij ds. H. J. Schilder verbiedt, zulk een kerk kan niet de kandidaten en ouderlingen, en predikanten die ruggesgracht en theologisch verstand hebben, tot martelaar maken. Zij martelt alleen maar haar slaafsche volgelingen, die niet durven kikken, ook al is 't baarljke onzin en tastbaar bederf. De heer De Roos is ook zelf zoo'n martelaar. Hij weet dan ook geen woord dat hout snijdt tegen dr. Pikel in te brengen.

Dr. Pikel kan dezen ambtshalve machtelozen tegenstander (want synodes als van Ridderbos-Grosheide-Nauta maken hun voorzitters en andere ja-klidders machteloos) dan ook zóomaar aan:

En nu gevoelt De de Roos zich zwaar beleedigd!

Van zijn kant lanceert hij vrijelijk zijn reeds duizendmaal weerlegde verwijten aan het adres der Moederkerk, waarmee hij ons ten diepste krenkt. Doch zoodra onzerzijds dan gezegd wordt: „Medio, cum te ipsum, gemeenschaper, gemeen uelf", zet hij zich haastig de martelaarskroon op het hoofd.... Een verschijnsel, dat meer voorkomt.

Toch begrijp ik heel goed waarom mijn critiek noovertindruk op den Tilburgschen dominee heeft gemaakt. Hij woont namelijk in zijn Calvinistisch leer-gebouw — laat het me geoorloofd zijn het voor dit keer zoo te zeggen — als in een glazen huis, kwetsbaar en wankel.

We kunnen dit niet beter duidelijk maken dan door enkele zinnen van P. Witte te citeren (uit „De Linie" van 24 Mei 1946):

„Terwijl de katholieke norm voor het geloof eenvoudig is: alles wat de Kerk te gelooven voorhoudt, heeft die van Calvin twee elementen: enerzijds: „persoonlijk onderzoek der Heilige Schrift, onder leiding van het getuigenis van den H. Geest", maar anderzijds: dit alles „onder eerbiedig opzien naar de leer der Kerk".

U proeft de onharmonische combinatie van een individua-listisch en van een gemeenschaps-element, — onharmonisch, omdat de twee zich niet in een hogere synthese vereenigen, die de gemeenschaps-eenheid bijvindt waarborgt.

Altijd blijft dit: het individu, dat lid is der gemeenschap, deel dus van een geheel, staat toch tegelijk als rechter tegenover het geheel, het deel staat uiteindelijk autonoom tegenover het geheel.

De Kerk heeft voor haar gemeenschapsuitspraak niet de onwankelbare waarborg, die aan het individu wel wordt toegekend....

Wanneer zulk een feilbare Kerk nu toch sommige leden, die zich op de Schrift beropen, uitwerpt en wanneer dit uitbannende leergezag bovendien nog zijn officiële leerbesluiten wijzigd en wijder maakt (1944, 1946), dan zal iedereen inzien, dat we niet te veel gezegd hebben, toen we zooveel spraken van een wankel en kwetsbaar leerstelsel, een „glazen huis".

Ook sommige Gereformeerden-zelf beginnen dit in te zien. Vandaar dat we in de afgelopen jaren verschillende menschen bij ons kregen, die verbijsterd door den gang van zaken in de Gereformeerde Kerk, hun vastheid elders gingen zoeken. Maar als De de Roos met zijn geloofsgenooten aldus zelf in een glazen huis woont, moet hij niet beginnen „met steenen te gooien". — Dan kan 't gevaarlijk worden voor hemzelf.

Wij weten wel, hoe dr. Pikel te antwoorden. Want wij weten dat de synode van Calvin een karika-tuur is. Een goed synodalist weet het antwoorden niet meer. Behalve dan, — als hij weer camoufleert.

K. S.

KORTE BERICHTEN

— KOPPENSNELLEN EN HAARKLOVEN. De Synode van Zwolle, aldus Calv. Jongelingsblad, had met de Friessche predikanten te worstelen.

Het werk werd heel fijn. Heel fijn. Het verschil van '42 en '46? Een gekloofd haar zei Prof. Ridderbos.

Berst dus het grove werk: koppensnellen. Daarna het fijne: haarkloven.

En nu gaat de profetie met de helft van dat naar Voort-huizen en zet een predikant af (Dr. Jager).

En andere heeren gaan met de andere helft de gemeenten in en zeggen tot de vrijgemaakten of nog bezwaarden: gij kunt nu terugkomen of blijven, want alles is veranderd.

Wat iemand nu wel met 'n gekloofd haar kan doen. Het is eenvoudig miraculeus. Maar of het voor Gods Woord en Wet kan bestaan, dat is 'n andere vraag!

— PRIESTER ZONDER LATIJN. Tijdens den geallieerden opmarsch in Duitsland, aldus een verhaal in „Temps Présent", daarna in „De Linie", stopt een jeep, waarin een aalmoezenier is gezeten, voor een wachtpost. De priester toont zijn papieren. Alles is in orde. Toch vertrouwt de schildwacht het geval niet heelemaal, hij kijft den priester eens aan en zegt op vragenden toon: „Introibo ad altare Dei?" De „priester" blijft het antwoord schuldig! Hij was een Duitse spion.

— PIUS X OVER DE TOEKOMST. Kardinaal Schuster, aldus „De Linie", bleek onlangs in een rede te denken aan een der laatste woorden, welke Paus Pius X op zijn sterfbed sprak: „Ik zie de Russen in Genua".